

Sygn. akt V CSK 246/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku J. H. i J. W.
przy uczestnictwie E. M., A. M., Ł. M. i M. M.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 12 listopada 2019 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestniczki A. M. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawców J. H. i J. W. od postanowienia Sądu Rejonowego w T. z dnia 9 listopada 2018 r., dokonującego rozgraniczenia nieruchomości objętych postępowaniem, stanowiących własność wnioskodawców oraz uczestników E. M., M. M., A. M. i Ł. M., w sposób szczegółowo określony w sentencji, według kryterium stanu prawnego. W motywach rozstrzygnięcia podzielił w pełni ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji.

Od postanowienia Sądu drugiej instancji wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazali na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie, na ile przewidziana w art. 391 k.p.c. „odpowiedniość” stosowania przepisu art. 328 § 2 k.p.c. pozwala sądowi drugiej instancji zrezygnować z zawierania w uzasadnieniu swojego wyroku elementów bezwzględnie wymaganych w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji. Inaczej rzecz ujmując, na ile uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego może odbiegać od wymogów art. 328 § 2 k.p.c., tak aby możliwa była jego kontrola w postępowaniu kasacyjnym. Podkreślili, że sformułowane przez nich zagadnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ale także innych podobnych spraw w których dochodzi do braku dokonywania samodzielnych ustaleń faktycznych przez sądy drugiej instancji lub ich dokonywania przez skwitowanie jednym zdaniem, że sąd drugiej instancji przyjmuje ustalenia sądu pierwszej instancji za własne, co jest ich zdaniem sytuacją niedopuszczalną.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka A. M. wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w kwocie 1845 zł

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być

osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz.151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl., i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez wnioskodawców nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań.

Przede wszystkim problematyka wymogów, które musi spełniać uzasadnienie sądu drugiej instancji, by umożliwić kontrolę kasacyjną była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Utrwalony jest pogląd, że zakres stosowania art.328 § 2 (aktualnie art. 327¹ § 1 k.p.c.) przez odesłanie unormowane w art.391 § 1 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji jest uzależniony od treści wydanego orzeczenia, przebiegu postępowania apelacyjnego, a także od działań procesowych podjętych przez sąd odwoławczy dyktowanych rodzajem zarzutów apelacyjnych oraz limitowanych granicami wniosków apelacji. Uzasadnienie to nie musi – a nawet nie powinno - zawierać wszystkich elementów uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji, a tylko takie, które ze względu na treść apelacji (art. 368 k.p.c.) i na zakres rozpoznania sprawy wyznaczony

przepisami ustawy (art. 378, art. 380 - 382 k.p.c.) są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd drugiej instancji. Wymaganiem elementarnym uzasadnienia sądu drugiej instancji jest wskazanie w oparciu, o jaką podstawę faktyczną sąd ten wydał rozstrzygnięcie, (co może być ograniczone do aprobaty ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji), wskazanie podstawy prawnej orzeczenia oraz odniesienie się do zarzutów apelacji. Jeżeli Sąd drugiej instancji wydaje orzeczenie reformatoryjne – po dokonaniu własnych ustaleń na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji i w postępowaniu apelacyjnym – wymaga wskazania w uzasadnieniu dowodów, na jakich zostały one oparte, i wyjaśnienia przyczyn odmowy innym dowodom wiarygodności i mocy dowodowej. Jeżeli sąd odwoławczy podziela ustalenia i oceny sądu pierwszej instancji, to nie ma procesowego obowiązku szczegółowego rozważenia w uzasadnieniu swojego orzeczenia dowodów omówionych przez sąd pierwszej instancji, lecz wystarczy, że skoncentruje się na rozważeniu tych dowodów i ocen, które są kwestionowane w apelacji. Jeżeli sąd drugiej instancji podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, to treść tej części uzasadnienia może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje jego ustalenia i wnioski jako swoje (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2016r., I CSK 326/15, niepubl., z dnia 6 kwietnia 2016r., IV CSK 465/15, niepubl., z dnia 19 listopada 2015r., V CSK 130/15, niepubl., z dnia 11 stycznia 2008r., V CSK 240/07, niepubl., z dnia 23 czerwca 2010r., II CSK 689/09, OSNC – ZD 2011, nr B, poz. 28, z dnia 12 stycznia 2000r., III CKN 523/98, niepubl., z dnia 24 listopada 1998r., I CKN 899/97, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83, z dnia 4 grudnia 1998r., III CKN 46/98, niepubl., z dnia 17 grudnia 2004r., II CK 280/04, niepubl., z dnia 16 marca 2012r., IV CSK 373/11, PiM, 2016, nr 1, str. 149, i z dnia 16 lutego 2017r., III CSK 87/16, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się także konsekwentnie, że naruszenie art. 328 § 2 (aktualnie art. 327¹ § 1 k.p.c.) w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być zarzucane w skardze kasacyjnej tylko wyjątkowo, gdy wady uzasadnienia uniemożliwiają dokonanie kontroli kasacyjnej, z uwagi na jego sporządzenie w sposób nie pozwalający na zorientowanie się w przyczynach natury faktycznej i prawnej, które legły u podstaw rozstrzygnięcia (por. m.in. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 11 maja 2000r, I CKN 272/00, niepubl., z dnia 14 listopada 2000r, V CKN 1211/00, niepubl., z dnia 19 lutego 2002r, IV CKN 718/00, niepubl, z dnia 20 lutego 2003, I CKN 65/01, niepubl, z dnia 18 lutego 2005r, V CK 469/04, MoP 2009, nr 9, s. 501 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013r., III CSK 293/12, OSNC 2012, nr 12, poz. 148). Nie zachodzi zatem potrzeba ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym należnych uczestniczce A. M. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 i § 5 pkt 2 w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U z 2015 r., poz.1800 ze zm.) uznając, że nie zachodzą przesłanki do ustalenia wysokości wynagrodzenia w kwocie przekraczającej stawkę minimalną.